ONS MARKENBOEK

Gorssel, januari 1998
16e jaargang, No. 1

SSN: 0169-5819

ONS MARKENBOEK

Uitgave van de oudheidkundige vereniging De Elf Marken te Gorssel.

De vereniging is opgericht op 27 september 1983 en heeft ten doel "de beoefening van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder die van de gemeente Gorssel, waaronder mede wordt begrepen het grondgebied van de gehele, huidige en vroegere, burgerlijke gemeente Gorssel alsmede de bevordering in zo breed mogelijke kring van de belangstelling voor de geschiedenis van de gemeente Gorssel in al haar aspecten".

BESTUUR

Voorzitter : H.J. Jansen op de Haar, Bargeweg 16
7211 DC Eefde, tel 0575 540785

Secretaris : W. van de Kamp, Lochemseweg 38
7214 RK Epse, tel 0575 493037

Penningmeester : H.F. Bruil, Molenweg 22
7213 XG Gorssel, tel 0575 491822

Leden : R. Boschloo, Hogenkampsweg 3
7218 BT Almen, tel 0575 431261
C. Bremer, Hoefslag 12
7213 BW Gorssel, tel 0575 493428
H.A. Klein Ovink, Wittendijk 6
7216 PL Kring van Dorth tel 0573 221317
J. Nijenhuis, Wunderinklaan 3
7211 AG Eefde, tel 0575 515761
J. Pasman, Heideweg 14
7217 TE Harfsen, tel 0573 431248
A.M. de Ruiter, Joppelaan 14
7213 AC Gorssel, tel 0575 492139
H. Schoenmaker, Lochemseweg 28
7244 RS Barchem, tel 0573 441932
J.M. Schoneveld, Dortherweg 41A
7214 PT Epse, tel 0575 493619

REDACTIECOMMISSIE

Voorzitter : A.M. de Ruiter, Joppelaan 14
7213 AC Gorssel, tel 0575 492139

Leden : N. Kuik, Het Wilgert 8
7214 AV Epse, tel 0575 493170
H. Meedendorp, Elfuursweg 22
7213 EN Gorssel, tel 0575 492074

ONS MARKENBOEK

16e jaargang, no. 1, januari 1998

INHOUD

	blz.
Mededelingen van het bestuur en de redactie	2
Aan 't zilvren bruidspaar door H. Schoenmaker	4
Hoe Joppe vermoedelijk is ontstaan door H.J. Jansen op de Haar	5
Almen in de schijnwerpers door H. Schoenmaker	17
Erve Asseler en zijn bewoners door werkgroep genealogie	22
Nederland in zakformaat door C. Bremer	28
Nieuws uit de bibliotheek (3) door H. Schoenmaker	32
Aanwinsten bibliotheek door H. Schoenmaker	33

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR EN DE REDACTIE

Dank u wel!!
In dit eerste nummer van 1998 past het ons, een ieder voor zich, om even zachtjes of hardop te zeggen : dank u wel !
Dank u wel voor het afgelopen jaar, voor alle dingen en zaken die wij mochten doen of ondernemen, zowel privé als voor onze vereniging.
Dank u wel voor onze goede gezondheid, die ons tot al dit werk in staat stelde.
Voor hen die het wat minder ging wensen wij betere tijden.
Voor allen wensen wij voor 1998 weer alle goeds :

Veel heil en zegen in het nieuwe jaar!

Tot ziens op onze activiteiten van vereniging of werkgroep.

G.A. van der Lugt-stichting
Genoemde stichting stelt via ons secretariaat een door hen uitgegeven boekwerkje beschikbaar, namelijk De Mölle IV, geschreven door G.A. van der Lugt. Het is een goed uitgevoerd boekwerkje, 128 bladzijden, met allerlei verhalen uit de Achterhoek, gesteld in dialect.
De normale verkoopprijs bedraagt f. 24,50, doch als u via onze vereniging bestelt, dan kunt u het verkrijgen voor de som van f. 15,-.
Wij hebben het boekje niet in voorraad, het moet besteld worden.
Mocht u interesse hebben, wilt u dan uw naam en adres even opgeven. De datum van sluiting is 1 maart 1998.
De eventuele verzendkosten zijn f.6,- per boekje.

Ach Lieve Tijd
Wederom liggen er enige nummers van dit tijdelijk periodiek voor ons. Nummer 12 is gewijd aan het boerenleven, boeren en hun verplichtingen, boerderijen, het land, de inrichting en de producten. In nummer 13 komt de Achterhoekse cultuur aan de orde. Hier passeren feesten, literatuur, zang en dans en optochten de revue. In nummer 14 laat men zien hoe wij eertijds met onze armen en zieken omgingen. Van wonderbaarlijke genezingen tot het werk van halve en echte heelmeesters. In de rij van verpleeginrichtingen worden die van Gorssel (Den Oldenhof, 1898) en van Almen (P.W. Janssen Ziekenhuis, 1914) niet genoemd, hetgeen als een nalatigheid moet worden beschouwd.

Overigens worden de verhalen in alle drie nummers verluchtigd met prachtige foto's, die de sfeer van vroeger dagen goed weergeven.
Al met al toch weer interessante nummers. Wij kijken met belangstelling uit naar de laatste vier afleveringen.

Boek Johan Derk van der Capellen
Van dit in oktober vorig jaar verschenen boekje zijn nog exemplaren verkrijgbaar bij de leden van het bestuur en bij boekhandel Bechtle te Gorssel.
De prijs is f. 15,- per exemplaar. De eventuele verzendkosten zijn f. 5,- per boekje.
Het is een prima verzorgd boekwerk, 72 bladzijden met 30 foto's. Natuurlijk dient ook dit boek, als nummer 2 in de reeks van De Elf Marken, in uw boekenkast te staan.

Lezingen/dia-avonden

Op donderdag 29 januari 1998 zal de heer J.W. Teeuwen uit Lochem voor ons een avond verzorgen in Almen. Het onderwerp van zijn lezing is „Het Oud-Achterhoekse landleven rond 1900".
Het belooft een zeer onderhoudende avond te worden met mooie dia's van lang vervlogen beelden.
Plaats: Ons Huis te Almen. Aanvang: 20.00 uur.

Op donderdag 26 maart is er gelukkig weer een lezing/dia avond in dorp Epse. De heren H.J. Jansen op de Haar en G. Verstege zullen de avond voor ons verzorgen. Zij zullen iets vertellen over de geschiedenis van Epse en de boerderijen rondom. Hierbij worden weer prachtige dia's vertoond uit ons eigen archief.
We rekenen op een grote belangstelling en vinden het fijn, dat het kerkbestuur ons terwille is door de kerkzaal beschikbaar te stellen.
Plaats: Hervormde Kerk te Epse. Aanvang: 20.00 uur.

Waar is het tijdschrift "Landleven"?
Tijdens een bezoek aan de Gorsselse touwslagerij vertelde de heer Steenbergen dat een onzer leden ongeveer een jaar geleden een exemplaar van het tijdschrift Landleven (eerste jaargang, nr 2, prijs f. 7,90) bij hem had geleend. Dit tijdschrift zou gebruikt worden voor het schrijven van een artikel over touwslagerijen.
De heer Steenbergen heeft dit tijdschrift tot op heden nog niet terugontvangen.

Wij stellen het op prijs dat het betreffende lid het blad bij het bestuur van onze vereniging inlevert, waarna wij voor teruggave aan de heer Steenbergen zullen zorg dragen.

Kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk **1 maart 1998** bij de redactiecommissie binnen te zijn (indien mogelijk met afbeelding).

AAN 'T ZILVREN BRUIDSPAAR

H. Schoenmaker

De verenigingsbibliotheek verkreeg door schenking een boekje waarin zich een los papiertje bevond. Nu hebben losse papieren de neiging in de loop der jaren verloren te raken. Om de inhoud van het papiertje voor het nageslacht te bewaren volgt hier de tekst:

Aan 't Zilvren Bruidspaar
Wijze: Wacht aan Rhein

Wie 't hart van blijde vreugd voelt slaan
Bij dit zoo gul en rijk onthaal
Die heff' dan hier 't feestlied aan
't Weergalme luide door de zaal.
Hij gloeit voor mensch en broeder niet,
Die koel blijft bij 't vroolijk lied.
Die thans met ons zijn wensch en bee niet uit,
Voor onzen waarden Bruidegom en Bruid.

Dringluid van uit ons feestgedruisch
Bewaar, o God! bewaar ons huis
Die bee, zij stijg ten hemel in,
Op dit gezellig feest der min.
Dat nooit hun 't huwlijksheil ontvlied,
Tot zelfs in later jaren niet.
Dat wij nog lang daarvan getuigen zijn
Dat wenschen wij U toe met dit glas wijn.

Het papiertje is weer opgeborgen in het boekje getiteld "Radiopreek van Ds. Jac. Poort Ned. Herv. Pred. te Almen". De preek is uitgesproken op 13 februari 1927. Het boekje is een uitgave van Drukkerij "De Hoop" te Zutphen.

HOE JOPPE VERMOEDELIJK IS ONTSTAAN

H.J. Jansen op de Haar

Na onze lezing in Harfsen in januari 1997 over Joppe en omgeving werd ons gevraagd het verhaal over dit onderwerp te willen publiceren in Ons Markenboek. Hieraan willen ondergetekenden, Gerrit Verstege en Henk Jansen op de Haar, gaarne voldoen. Het heeft echter even geduurd voordat we onze kladjes bij elkaar hadden gezocht en zodanig gerangschikt dat het kon worden gepubliceerd.
In genoemde lezing hadden we bovendien bij ons praatje de steun van een groot aantal dia's, die in dit artikel moeten ontbreken vanwege de hoge kosten die hieraan zijn verbonden.
U zult het dus nu moet stellen met een bescheiden aantal foto's, die we hiervoor hebben uitgezocht.
Als uitgangspunt voor ons praatje hebben we besloten ons verhaal over Joppe te starten met één der oudste toegangswegen vanuit Deventer, via Epse langs Joppe, richting Almen, Spitholterbrug, en via de Lebbenbrugge bij Borculo naar Westfalen en verder Duitsland in.
Wat heeft ons doen besluiten te beginnen met zo'n oude bekende weg, die voor een groot deel heeft behoord tot de Hessenwegen door onze gemeente?
Een gedeelte van de door ons bedoelde weg heet in onze gemeente Huzarenlaan. Door de aanleg van de spoorwegen in onze gemeente na 1863 werden veel wegen gewijzigd, en soms zijn ze in enkele gevallen geheel verdwenen. Ook de aanleg van het Twentekanaal gaf aanleiding bepaalde wegen af te sluiten of om te leiden . Het is daarom soms voor buitenstaanders moeilijk zich voor te stellen hoe de situatie vóór 1863 was.
We hebben daarom een kaartje uit het einde van de achttiende eeuw gereproduceerd om u een indruk te geven hoe deze situatie geweest moet zijn vóór de komst van de spoorlijn (zie pagina zes).
De Huzarenlaan is namelijk een prachtig voorbeeld. De naam van deze weg is afkomstig van de huzaren uit Deventer, die deze weg bereden om naar hun exercitieveld te gaan.
U kunt zich waarschijnlijk nog herinneren hoe we indertijd gezocht hebben naar de bakkerij op de Gorsselse Heide (Ons Markenboek 1988 nr 4, blz 21 e.v. en 1991, nr 3, blz 31.)
Uit de gegevens die we toen hadden opgediept bleek ons dat die bakkerij in de marke van Epse moest liggen, maar wel op de Gorsselse Heide. Ra,ra, hoe kon dat? Uit een gevonden brief werd het

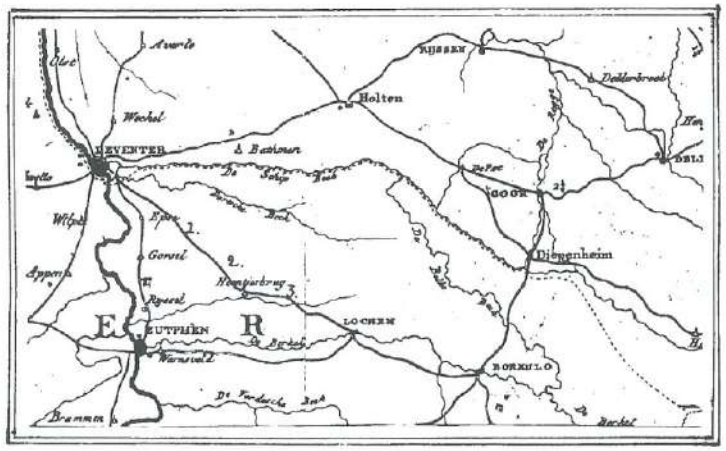

Een gedeelte uit een zakatlas Algemene Postkaart van het Koningrijk Holland MDCCCX, vereenigt met het Fransche Rijk.
Op deze kaart is een belangrijke weg te zien van Deventer ten Noorden langs de Hoentjesbrug naar Lochem, Borculo.
Delen van deze weg kunnen we nu nog terug vinden, gekenmerkt (1) Huzarenlaan, (2) Deventerdijk en (3) Harfsensesteeg.
Ook de grote postweg Deventer - Zutphen is hier op te zien.

Bron: Het Nederlandse PTT museum, Zeestraat 82 's-Gravenhage

Kruispunt Driekieften in de zeventiger jaren

ons duidelijk dat de bakkerij aan de Huzarenlaan lag, een eindje ten noorden van de kruising Dommerholtsweg/Huzarenlaan. Het Flessenbos was toen nog geheel bos tot aan Gorssel toe.
Deventer en ook Zutphen waren vanaf de tijd van hun ontstaan verbonden met zandwegen naar hun achterland. In het eind van de achtste eeuw was Deventer reeds bekend en ook Zutphen kende al een vroege bewoning.
Al lang voordat de Romeinen in ons land kwamen waren er over geheel Europa al verbindingen bekend. Bovendien stamden de allereerste bewoners af van een nomadenvolk, dat zich heeft verplaatst door de rivieren af te zakken of de hoge zandgronden aan te houden, zodat zij met hun karren of wagens niet vastliepen in de moerasgebieden in de Achterhoek.
Naderhand werden bepaalde wegen gebruikt, die in normale omstandigheden het gehele jaar berijdbaar waren. Deze wegen waren meestal breed, omdat bij een slecht stuk modderweg de mogelijkheid aanwezig moest zijn zo'n slecht stuk weg te ontwijken. Men trok er dan omheen. Als men de kadasterkaarten uit 1832 bekijkt en dat is maar ruim 160 jaar geleden, dan zien we de dorpen Epse, Gorssel, Harfsen, Eefde en Almen niet groter dan een paar boerderijen bij elkaar, meestal voorzien van een herberg. De rest bestond uit woeste gronden, heide en schaddevelden, bossen en wilde begroeiing. En door deze velden moesten de voerlieden hun weg maar zien te vinden. Lage stukken grond, zoals onder andere de broekgronden en de moerasgronden werden door hen vermeden.
Kwam men vanuit Westfalen in Almen aan en men was de Berkel gepasseerd dan kwam de herberg Het Muldershuis in zicht , maar men kon ook doorgaan tot aan de herberg 't Hoentje, nabij de oude kapel in Harfsen. Meestal wist een kastelein wel welke wegen begaanbaar waren, maar in ieder geval ging men nu de grote heidevelden tegemoet, met hier en daar wat bosjes.
Nam de voerman de noordelijke route dan kwam hij via de Driekieften in Epse aan om dan via de Tolsteeg en Tolbrug bij het Koerhuis uit te komen.
Kwam hij via de Deventerdijk dan ging hij westelijk langs Joppe en kwam bij De Buitenkamp in Epse aan en ging dan ook via de Tolstraat of -steeg door de Klembergen richting Deventer.
Ging hij via De Pessink en de Kletterstraat, dan stak hij daar de IJssel over en kwam dan niet in Deventer. Hij kon echter ook van de Kletterstraat, c.q. Koestraat, via het Koerhuis naar Deventer.
Zo werd de Huzarenlaan een verkeersweg van groot belang en telde mee in de vaart der volkeren. Dat zou je niet vermoeden als je

bij winterdag en bij opdooi vast blijft zitten in deze verkeersader!!!
Joppe lag dus midden in de heidevelden en het bosgebied. De Molenweg in Gorssel moet men dan zien als grens van bos en heide. Oostwaarts van de Molenweg was het heide en bos tot aan Harfsen en Laren toe. Voor de verdeling van de markegronden waren deze uitgestrekte velden gemeenschappelijk bezit van de marken en in dit geval in hoofdzaak de marken Gorssel, Eschede en Harfsen.
In de noordkant van Joppe vinden we de marken Gorssel, Epse, Harfsen en Eschede en tegenover de boerderij Dijkman (Vrieling) en in de weide van Garssen ligt een vier-marken-punt.
Aan de zuidkant van Joppe achter het tegenwoordige koepelbos vinden we de marken Harfsen, Eefde, Eschede en dit is dan een drie-marken-punt. Hier stond de oude markepaal van Eefde, Eschede en Harfsen. De paal van Eefde is indertijd gestolen. Nu is er nog een stenen paal over, die was indertijd van de marke Eschede. Onze vereniging heeft met toestemming van mevrouw De Maes Janssens, eigenaresse van deze grond, de paal in beton verankerd, zodat diefstal nu uitgesloten moet worden geacht.

En dan midden in dit heide- en bosgebied werd Joppe geboren en wel op de grond van de marke Eschede, maar uitgebreid met gronden van de marke Harfsen, Gorssel en Eefde. Hoe was dat mogelijk? Hiervoor zijn in de loop van de tijd verschillende verklaringen gegeven, maar één verklaring lijkt ons de juiste: die hebben we gelezen in een publicatie van drs. Esther B. Ronner in „'t Joppe, een Gelderse Buitenplaats" (sept.1991).
"De geschiedenis van dit landgoed gaat terug tot het midden van de zestiende eeuw zoals uit een getuigenverklaring uit 1615 is gebleken. Volgens deze verklaring moet op het goed Jopster of Nijlandt omstreeks 1560 een hofstede hebben gestaan, waar omheen schapen werden gehoed. Het landgoed was toen gelegen in de marke van Eschede. Een zekere Lubbert van Kuynder was eigenaar. Na hem wordt Gosen Kremer eigenaar en dan wordt Jopster of Jops Hofstede ook met Gosen Cremers-stede aangeduid. Dit zou er op kunnen wijzen dat de benaming Jopster was afgeleid van de naam van een vroegere eigenaar(?) of bewoner."
Tot zover het artikel van mevrouw Esther Ronner.
Wat zegt nu het markeboek van Eschede ?
Het vervelende is nu dat het markeboek van Eschede over de zestiende eeuw weinig of niets meer kan zeggen, want dat boek is verdwenen en vermoedelijk verbrand, toen de herberg De Moyl door de Spaanse bezetting in 1572 in brand is gestoken. In deze herberg vonden de markevergaderingen plaats en vermoedelijk werd daar ook het markeboek bewaard. Het daarop volgende markeboek loopt van 14 november 1609 en er wordt duidelijk vermeld dat het oude boek door oorlog en verwoestingen verloren is gegaan. De markerichter kon in 1609 nog wel de in 12 mei 1546 vastgestelde markecedel overleggen (markecedel is te vergelijken met de grondwet van de marke). Bovendien was het aantal waren vastgesteld op 20 3/4. Onder deze gewaarden uit 1546 komt Joppe of Nielandt niet voor.

Gezien echter de grote afstanden van Eschede naar Joppe is het dus mogelijk geweest dat daar een schaapskooi was gebouwd voor de gezamenlijke eigenaren van Eschede, zodat hun schapen konden worden gehoed. Of er in die tijd toestemming is verleend om ook de scheper en zijn gezin daar te laten wonen is niet meer te achterhalen.
In 1617 staat in het markeboek :"Wetten overst van Lubbert van Cuynder niet te zeggen dat ene Hofstede gut Jobs Hofstede nu Gosen Cremers stede is van Z.Lubbert van Cuynder angegraven lange voor haere gehoechenisse...."
Men kon de toestemming toen al niet meer vinden, of beter gezegd: men kon zich dit niet meer herinneren, maar in 1620 werd aan Goosen Kremer toegestaan „dat hij rustelyck und vredelyck in die Escheder mercke moghe holden hondert ende vijfundtwintigh schapen ALLEENE IN 'T VELD EN WYDERS NIET".
Verder zou hij nimmer aanspraak kunnen laten gelden op „eenich recht ofte taxs van waertall". Hiervoor moest hij „20 daeler en een ancker wijn plus een vette hamel" betalen.
Wat kwam hiervan terecht ? In 1754, als Markel Bouwer eigenaar is van Joppe, meldt hij zich in de vergadering van de marke als GEWAARDE en hij bleef dit en ook zijn opvolgende eigenaren tot aan de verdeling van de marke (KB 4 september 1842).
In 1673 was Jan van Suchtelen, burgemeester van Deventer, eigenaar van 't Joppe. Luitenant Willem van Suchtelen blijkt in 1699 om zijn land grote sloten te hebben gegraven en het land bepoot met „telgen". De markegenoten waren zeer ontstemd hierover en men wil de „huysluyden" oproepen om gewapend met stokken en gereedschappen ten strijde te trekken (er staat vermeld „met schuppen en bylen").
Men trok erop uit en wat meneer Van Suchtelen allemaal heeft gezegd staat niet beschreven, maar uiteindelijk komt er een transactie dat de gepote bomen blijven staan tot "profyt van de erfgenamen van Escheder Marke". De „seer wyde gravens" zijn dus niet dichtgesmeten en zijn heden ten dage nog zichtbaar.

Wel is naderhand vastgelegd hoeveel gronden er toen zijn aangegraven en dat is vastgesteld door de landmeter van Overijssel, de heer H. Hesselink, op 22 november 1751 en wel vanaf 1710 ruim 2500 Rienlandse Roeden of 3.62. ha.
Willem van Suchtelen overleed in 1704 en waarschijnlijk is Joppe via zijn oudere zuster Vreda van Suchtelen, die gehuwd was met Hendrik van Markel, eveneens burgemeester van Deventer, in de familie Van Markel terecht gekomen. Een dochter van deze familie, Geertruid van Markel, huwde met Arnold Bouwer, ook weer burgemeester van Deventer. Na de dood van haar moeder kreeg Geertruid het landgoed Joppe en vermoedelijk is zij het geweest die het tegenwoordige huis liet bouwen (1689 - 1759). Ook zij maakte zich schuldig aan het aangraven van markegronden, evenals haar zoon Mr. Hendrik Frederik Bouwer (1730 - 1780) die het landgoed van zijn moeder erfde. Ook hij werd burgemeester van Deventer. Dat zijn moeder omstreeks 1740 het tegenwoordige huis heeft laten bouwen, mag worden afgeleid uit de ornamenten aan de hoofdingang van het huis (ornamenten van Lodewijk de XIV- en Lodewijk XV-stijl) en de aanwezige Ruempol-klok in het torentje van het huis uit 1741.
Het is wel haast zeker dat Hendrik Frederik met zijn familie Joppe heeft bewoond. Hij bezat ook een huis in Deventer aan de Brink, het zogenaamde „Bouwershuis". In 1780 komt Mr H.F. Bouwer te overlijden en hij laat Joppe aan zijn beide kinderen na. Bij meerderjarigheid viel het Joppe aan Arnold Hendrik Bouwer ten deel (1771-1826). Hij noemde zich Van Markel Bouwer, en trad in 1810 in het huwelijk met Baronesse van Heeckeren van Waliën. Hij bekleedde vele functies, was lid van de Raad van State en van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Na zijn overlijden in 1826 verkocht zijn weduwe het landgoed aan de makelaar Lucas Binkhorst, die het op zijn beurt in 1828 heeft verkocht aan Mr. Antoni Christiaan Winand Staring, die op de Wildenborch bij Vorden woonde en als gemachtigde optrad voor zijn schoonzoon dr. Antoni Brants (1805 - 1862) uit Amsterdam. Deze was gehuwd met Carolina S. Staring. Na het overlijden van zijn echtgenote (29 oktober 1829) is de heer Brants opnieuw in het huwelijk getreden met Adeline R. Clignitt, die echter op dertigjarige leeftijd (14 mei 1834) op huize Joppe is overleden. Na dit overlijden trad hij in het huwelijk met Elizabeth Mechteld Iordens, die hem tien kinderen schonk. Zowel de families Markel Bouwer, als de heer Brants hebben er veel toe bijgedragen dat er een goede afwatering kon plaats vinden van het landgoed en omliggende landerijen. Ook werd het nodige gedaan aan de parkaanleg, waarin ook de heer

Brants een groot aandeel heeft gehad. Hij heeft ook de oprijlaan gewijzigd, want hij wilde waarschijnlijk niet met een rechte laan bij zijn huis komen. Zijn oprijlaan liep langs het tegenwoordige huis De Houtsnip, kruiste de Joppelaan en kwam met een grote bocht voor het kasteel Joppe. De oude oprijlaan, recht voor het kasteel uitkomend, is in 1888 weer in ere hersteld door Baron Frans van Hövell.
De verplaatsing van de boerderij heeft in 1818 plaats gevonden. Als men op het plein voor het landhuis ging staan, dan lag de oude boerderij links en deze werd in 1818 verplaatst naar de huidige plek waar Hein Groot Koerkamp woont. Ook rechts stonden er gebouwen, waarbij een tuinmanswoning en koetshuis. Deze gebouwen zijn op 17 oktober 1862 een prooi van de vlammen geworden: tuinmanswoning, koetshuis en een aangebouwde kamer met daarin een zeer waardevol kabinet van zeldzaamheden, die door de heer Brants waren verzameld. Alles is tot op de grond toe afgebrand. De tuinmanswoning werd aan de oprijlaan herbouwd en de woning en het koetshuis werden iets oostwaarts herbouwd.
Op 27 november 1862 overleed de heer Brants en zijn weduwe verkocht het landgoed in 1863. Toen was alles bij elkaar bijna 370 hectaren groot. En dat allemaal afkomstig van een schaapskooi uit een ver verleden.
Wat weten we van de boerderij? Ook hier hebben we een eerste bewoning van uitgezocht. We bedoelen de boerderij links voor het landhuis in het weiland.
Vermoedelijk is dit ook de plek geweest waar de eerste schaapskooi moet hebben gestaan en waar naderhand een boerderij van is gemaakt en nog weer wat later een boerderij met een „herenkamer". De eerste eigenaren hebben hier vermoedelijk niet gewoond, maar vertoefden in de zomer bij goed weer op hun „buiten", zoals dit bij heel veel grotere boerderijen het geval is geweest. Onze veronderstelling wordt onderbouwd door het feit dat we als eerste bewoner van de boerderij vinden: Berend Reints, een zoon van Jan Reynts van Frankenstede uit de marke Gorssel. In de zeventiende eeuw was deze Gorsselse boerderij in handen van een Deventer burgemeester en wel de heer Hartman. We willen nog eens uitzoeken hoe dit precies in elkaar gestoken heeft, maar nu gaan we verder met onze Berend Reints, die op 17 april 1692 in het huwelijksbootje stapte en waarvan twee dochters werden geboren: Jenneke in 1695 op 't Nielant en in 1696 Marietjen op 't Job. In 1728 huwt een Maria Berents (dochter van Berend Reints), maar er staat dochter van Berend Jansen (zoon van Jan Reints). Uit dit huwelijk worden negen kinderen geboren, waarvan bij de eerste acht wordt

De boerderij die in 1818 werd verplaatst (zie bladzijde 11)

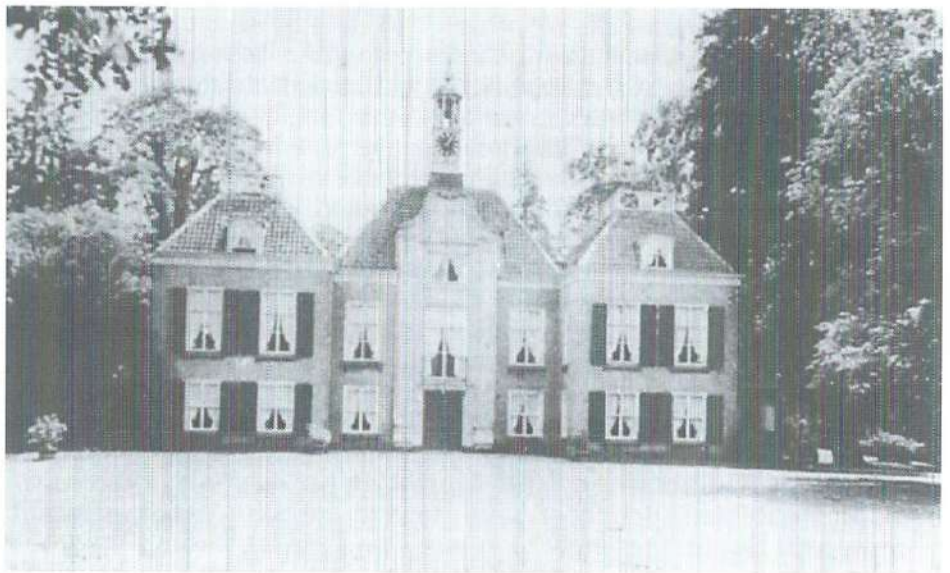

Huize Joppe

vermeld: op 't Job en bij nummer negen: op 't Joppe, terwijl Berend Jansen als bouwman op het Joppe wordt genoemd. Vermoedelijk is een van deze dochters gehuwd met een Jan Tuitert, want in 1815 is de bouwman Jan Tuitert. Deze Jan maakt dan de afbraak van de boerderij mee, want in 1818 wordt de nieuwe boerderij gebouwd op de plek waar nu de boerderij van Groot Koerkamp staat.
In 1836 vinden we als bouwman Albert ten Have, gehuwd met Wilhelmina Tuitert, die 29 december 1860 is overleden. Ten Have huwde met Hs. Nijkamp op 2 mei 1863 en hij overleed op 13 maart 1882. Zijn vrouw en kind vertrokken naar Laren en op 1 februari 1883 wordt pachter Johannes Haarman , die wordt opgevolgd door zijn zoon Jan, die kinderloos blijft en het bedrijf overdoet aan zijn neef Hein Groot Koerkamp. Deze maakt op zijn beurt weer plaats voor zijn zoon, maar dan zijn we dus in 1997 aangekomen.
We komen nog even terug op de brand van 17 oktober 1862. De herbouw van de verwoeste panden vond niet plaats op de fundamenten van de verwoeste woningen, zoals uit het vorenstaande reeds is gebleken. De herbouw ging in oostelijke richting en bestond uit een woning en een afzonderlijk koetshuis. Vermoedelijk had de woning ook stalruimte, want in de dertiger jaren van deze eeuw wordt het verpacht aan de landbouwer B.J. Jebbink, die een klein landbouwbedrijf uitoefende tot 16 augustus 1941 en werd opgevolgd op 9 april 1942 door de familie Elbers.
De heer Elbers vertrok op 10 maart 1952, waarna het huis grondig werd verbouwd en in 1954 werd het bewoond door de heer E.P.M. de Maes Janssens, die gehuwd was met de dochter van de eigenaresse, Jonkvrouw L.F.M. von Heyden. Na het overlijden van haar moeder mevrouw J.L.F. Blom, geboren baronesse van Hövell tot Westerflier, van huize Joppe, zijn zij in 1984 verhuisd naar het kasteel. De woning is thans verhuurd en bekend onder Joppelaan 112.

Huize Joppe of het kasteel Joppe, zoals het in de volksmond wordt genoemd, is thans bekend als Joppelaan 110 en wordt bewoond door de eigenaresse, mevrouw L.F.M. de Maes Janssen-jkvr. Von Heyden.
Uit het vorenstaande is bekend dat de heer Brants is overleden op 27 november 1862 en dat het landgoed in 1863 door zijn weduwe in de verkoop kwam. De beschrijving van deze verkoop is in ons bezit, zodat we een goed beeld kunnen vormen van de 370 hectaren grond en wat daar allemaal bij hoorde.
Behalve het kasteel vonden we de volgende huizen en/of boerderijen:

Boerderij bij het kasteel (A. ten Have) 7.9 ha; Het Esterholt (T. Smeenk) 27 ha; Het Marsveld (D. Aalderink) 14.9 ha; Den Uithoek (J. Geurken); twee woningen 3.25 ha; De Haar of Klein Joppe (S.C. Klinkhamer) 14.6 ha; herenhuis met bijgebouwen; het plaatsje tegenover de Haar, (Z. Voortman) 1.5 ha + landbouwgrond van De Haar of Klein Joppe; Het Gier (J.W. Roeterdink) 8.6 ha + gronden op de Lenden, of Weerden; Het Landgoed Joppe inclusief het herenhuis: 38.3 ha. Alle gronden bij elkaar waren 369.03.78 ha groot.
De veiling vond plaats 5 augustus 1863 en koper werd Frans E.A. Baron van Hövell tot Westerflier en Wezeveld. Vermoedelijk in verband met de minderjarigheid van de koper (geboren 3 mei 1846 te Twello) waren zijn twee broers betrokken bij deze aankoop. In 1867 werd Baron Frans officieel eigenaar van het landgoed Joppe. Uit het bevolkingsregister van die tijd blijkt dat beide broers Otto en Clemens eveneens het huis Joppe hebben bewoond. Baron Clemens von Hövell had het Wezeveld te Twello geërfd en is daarheen vertrokken, terwijl zijn oudste broer Baron Otto von Hövell de bezitting Gnadenthal met Cretier ontving (Boedelscheiding 30 juli 1867). Het huis Gnadenthal lag op Duits gebied nabij Kleef.
Baron Frans huwde op 30 januari 1877 met Jonkvrouwe Raphaëla M.A.A.J.B.W. Boreel de Mauregnault. Uit dit huwelijk werden zeven kinderen geboren.
Baron Frans heeft evenals zijn voorgangers veel aan de verfraaiing van het landgoed bijgedragen. Hij herstelde, zoals we reeds constateerden, niet alleen de oprijlaan maar ook stamt uit die tijd de aanleg van de berceau aan de oostkant van het huis.
Door wijlen de heer De Maes Janssens werd dit het „liefdeslaantje"genoemd en de zogenaamde „liefdesknopen" in de beuken van dat laantje zijn dan waarschijnlijk gelegd door de kinderen van Baron Frans.
Samen met zijn broers werden er in 1865 reeds plannen gemaakt voor het bouwen van een Katholieke Kerk te Joppe. In 1866 is er al een voorlopig kerkbestuur gevormd. Baron Frans was in verband met zijn minderjarigheid geen lid van dit bestuur.
Dit bestuur krijgt de beschikking over 65 Rijnlandse Roeden grond, die door Baron Frans wordt geschonken. De opdracht tot de bouw van de kerk kreeg de architect H.J. Wennekers uit Zutphen. Deze architect berekende dat het kerkgebouw f 27.000,= moest gaan kosten, maar dat vond Baron Frans te krenterig van opzet en ten slotte kostte de bouw f 39.393,17. Met de bouw van de pastorie was nog eens f 4000,= gemoeid en bij de bouw hiervan werd

gebruik gemaakt van het afbraakmateriaal van huize De Haar. Ook de inrichting van het kerkgebouw kostte erg veel, alleen het altaar kwam al op f 2.400,=. Als eerste pastoor werd door de Aartsbisschop van Utrecht benoemd M.A. van Crimpen, die op 24 januari 1873 is vertrokken naar Heteren. Voor zijn benoeming te Joppe was hij pastoor in Bemmel.
Na de bouw van kerk en pastorie, volgde de bouw van hotel De Eikeboom tegenover de kerk en als eerste pachter/hotelhouder en kastelein vinden we B. Slot, van beroep timmerman/aannemer. Het echtpaar Slot kwam vroeg te overlijden, de echtgenote op 22 april 1883 en hijzelf in 1886. Hun beide kinderen, meisjes van 16 jaar en 6 jaar oud vertrokken naar familie in Twello. In april 1887 komt Lieuwe van der Meulen, van beroep eveneens timmerman/houtkoper, geboortig uit Wymbritseradeel (Fr). Hij was gehuwd met J. Overvelde uit Deventer. Hij heeft met zijn echtgenote en later zoon Leo De Eikeboom tot een gedegen uitspanning gemaakt en het hotel kreeg grote landelijke bekendheid. Vanuit Deventer en Zutphen kon men met de trein naar Joppe. Omtrent de eeuwwisseling was de speeltuin van de Eikeboom al een begrip. Bij de speeltuin werd toen de overtuin aangelegd. Tot zijn overlijden in 1955 was de heer Leo van der Meulen de grote stuwkracht geweest van dit horecabedrijf. Wel heeft men nadien nog getracht een goede pachter te vinden van het hotel, maar dat is niets geworden en zo is het pand in 1961 gesloopt. De grond werd aangekocht voor de bouw van senioren woningen, speciaal voor hen die hun agrarisch bedrijf wensten te beëindigen ten behoeve van een zoon of dochter. Met het doorzettingsvermogen van wijlen pastoor C.Sloot kwam dit agrarisch object tot stand, doch het is helaas door de tijd achterhaald: de agrarische doelstelling moest worden verlaten en nu zijn het gewone woningen voor ouderen.
We hebben ergens gelezen dat Baron Frans van Hövell heeft laten vastleggen dat er tussen het huis Joppe en de kerk het uitzicht geheel vrij moet blijven en zodat vanuit het huis steeds de toren van de kerk zichtbaar blijft.
Baron Frans von Hövell tot Westerflier is in 1926 op tachtig jarige leeftijd overleden en het landgoed ging in eigendom over aan zijn jongste dochter Juliana Louisa Francisca, die in 1917 was gehuwd met Jonkheer Hubertus I.B.Th.A. von Heyden. Uit dit huwelijk zijn twee kinderen geboren, een zoon en een dochter; na het overlijden van Jhr. Hubertus von Heyden is zijn weduwe opnieuw gehuwden wel met de heer Pieter C.L. Blom. Mevrouw Dra. J.L.F. Blom - Von Hövell tot Westerflier (geboren in 1890) overleed in 1984 op huize Joppe en werd opgevolgd door haar dochter, me-

vrouw L.F.M. de Maes Janssens - jkvr. Von Heyden, de tegenwoordige bewoonster en eigenaresse van het landgoed Joppe.
Vanaf het Huis Joppe loopt in zuidelijke richting een laan naar het Koepelbos, waarin, vermoedelijk tegelijkertijd met de bouw van het huis, een theekoepel werd gebouwd op een heuveltje. In deze heuvel bevinden zich twee kelders boven elkaar. Daarop werd de stenen koepel gebouwd. De onderste kelder werd gebruikt als ijskelder en de bovenste voor fruit en wijnopslag. In de Tweede Wereldoorlog werden deze kelders niet meer gebruikt omdat gevreesd werd dat er zou worden ingebroken, wat ook herhaaldelijk is gebeurd. Na de oorlog is het theehuis nog een tijdlang in gebruik geweest als onderkomen voor de kaboutergroep van de Gorsselse Padvinderij, doch door herhaaldelijke inbraken en vernielingen werd het onmogelijk de koepel nog langer te gebruiken. De eigenaresse heeft de koepel dicht laten timmeren. Men kon het niet laten deze koepel als monument uit het verleden ongemoeid te laten. Er zijn plannen tot herstel. We zullen hiervan het beste hopen.

ALMEN IN DE SCHIJNWERPERS

H. Schoenmaker

1. In het licht van de schijnwerpers
Niet iedereen die belangstelling heeft voor de geschiedenis van de tot de gemeente Gorssel behorende kern Almen zal het zijn opgevallen dat Almen aan het eind van 1996 in het volle licht van de schijnwerpers kwam te staan en dat ook in 1997 van verschillende kanten het licht van de schijnwerper op Almen bleef gericht.
Welke gebeurtenissen waren dit? Ik noem slechts enige.

2. Nieuw spiritueel centrum
Het in december 1996 verschijnend nummer 138 van het elf keer per jaar verschijnend blad Koorddanser bevat een interview met Jacob Slappendel die enige jaren geleden het gebouw van het voormalig P.W. Janssen Ziekenhuis te Almen heeft aangekocht.
Het interview gaat over de vestiging van een nieuw spiritueel centrum „Het Stromende Water" in het tegenover het voormalige ziekenhuis en verpleeghuis aan de overzijde van weg en water gelegen groepscentrum De Vrije Vogel.
De naam van de spirituele leefgemeenschap „Het Stromende Water" wil zeggen: Het leven gaat weer stromen.
In dit interview vertelt Slappendel dat over zijn terrein een aantal zeer krachtige leylijnen lopen. Op het punt waar lijnen elkaar kruisen, heeft hij kuilen gegraven.
De plekken zitten vol met kosmische energie, die hij heel duidelijk heeft gevoeld. De magische plekken, waar een mens op een bijzondere manier in contact kan komen met de krachten van de aarde en de kosmos (=heelal), worden leycentra genoemd, plekken die al vanaf de oertijd als heilig worden beschouwd en waar mensen genezing zoeken.
In het centrum van Almen zou het samenkomen van een groot aantal lijnen de mogelijke oorzaak kunnen zijn van de mummificatie van de lijken in de grafkelder van 't Almens kerkje.
Met behulp van de wichelroede kan men aardstralen vaststellen en degenen die daarin geloven, zullen de mening delen dat door de wichelroede, eeuwen geleden, de plaats van de dorpskerk is bepaald.
Het voormalig P.W. Janssen ziekenhuis stond in oktober 1997 opnieuw in de schijnwerpers met de bekendmaking in verband met de nieuwe bestemming van hotel en conferentieoord, van de nieuwe naam: Landgoed Ehzerwold. De nieuwe naam legt een ver-

binding met het nabij gelegen Huize De Ehze, waarvan ook in 1997 de naam is gewijzigd en wel in Landgoed De Ehze. Verwarring over de naam van de beide „landgoederen", in vroegere tijden één geheel, valt te verwachten.

3. Station Laren-Almen
Het station Laren-Almen is in 1863-1865 gebouwd op het grondgebied van de gemeente Laren, welke gemeente in 1971 is opgenomen in de gemeente Lochem. Het spoorwegstation ligt even buiten de grens van het tot de gemeente Gorssel behorend dorp Almen met de huidige gemeente Lochem. Het station ligt zowel buiten de bebouwde kom van het dorp Almen als buiten de bebouwde kom van het dorp Laren, met andere woorden het ligt in het landelijk buitengebied.
De ligging van het station is te verklaren uit de ontginning van de ten noorden van het station langs de grens tussen de gemeente Gorssel en nu de gemeente Lochem gelegen gronden, de Haarbroek. Voor het vervoer van producten was een station nodig.
Een foto van het spoorwegstation Laren-Almen siert de omslag van het boek getiteld „Spoorwegstations in Nederland", Van Outshoorn tot Schelling en Van Ravesteyn, nr 11 in de boekenreeks van de NVBS, van L. van Paddenburgh en J.G.C. van de Meene, Deventer/Antwerpen, 1981. Op de omslagfoto is duidelijk leesbaar de afkorting „Lr" op het stationsgebouw. Deze afkorting staat voor Laren, de eerste plaatsnaam van de stationsnaam Laren-Almen. De naam Almen komt in de afkorting niet voor. In Almen spreekt men ook over het Larens station.
Het eind december 1996 verschenen nummer 39 van het tijdschrift „Scholtampt van Lochem" van de Historische Vereniging Lochem-Laren, opgericht in april 1983, zet het station Laren-Almen in het volle licht van de schijnwerper in het artikel „Het voormalige station Laren-Almen" geschreven door C.J.B.P. Frank, blz 105 en 106 met twee afbeeldingen (geplaatst voor bladzijde 105). Het artikel is het eerste in een reeks te wijden aan de gemeentelijke monumenten en de rijksmonumenten in de gemeente Lochem.
De schijnwerper was voor mij vooral gericht op het volgende zinnetje: „Het station kreeg aanvankelijk de naam „Harkelbrug", naar de brug over de vlakbij gelegen Harfsensebeek".
Deze naam was mij wel bekend voor de brug maar niet voor het station.
De Harkelbrug ontleent zijn naam weer aan de bij de brug gelegen boerderij Harkel. Zowel het station als de boerderij Harkel liggen aan de zuidzijde van de spoorlijn. De Harfsensebeek loopt aan de noordzijde.

Sinds vele jaren doet het station geen dienst meer als stationsgebouw. Het is nu een woonhuis. Wel is het station nog steeds een halteplaats voor de elkaar passerende treinen op het enkelspoor Zutphen-Enschede.
De door Frank genoemde brug over de Harfsensebeek is helaas verdwenen en daarvoor is in de plaats gekomen een duiker onder de weg in verband met het enige jaren geleden aangelegde fietspad langs de weg Almen-Laren.
Al eerder in 1996 stond het station Laren-Almen in het licht van de schijnwerper. Op de gehele achteromslag van aflevering 2 „Verkeer en vervoer" in de serie Ach lieve tijd, 1000 jaar Achterhoek en Liemers prijkte in kleur een reclamebiljet van door de Nederlandse Spoorwegen georganiseerde goedkope dagtochten naar toeristisch aantrekkelijke plaatsen. Als één van de stationsbestemmingen noemt de affiche uit 1930: Laren-Almen.

4. Besselink, Groot en Klein
Belangwekkend, om niet te zeggen sensationeel, is te noemen het artikel „De erven Groot en Klein Besselink in Almen" van de werkgroep genealogie in het januarinummer van 1997 van Ons Markenboek (15.01.12, januari 1997).
De schijnwerper werpt het volle licht op het antwoord op de vraag welke boerderij Groot of Klein Besselink is.
Het resultaat van nijver speurwerk is verbluffend: De boerderij die de Almense historici hielden voor Groot blijkt Klein te zijn en Klein Besselink blijkt Groot Besselink te zijn.
De mening van de werkgroep is gelijk aan die van A.(Bertus) Blikman wiens vader Lammert Blikman pachter was van het meest westelijk gelegen Besselink en die hem dit altijd zo verteld had.

5. Is Almen wel Olmen?
De vraag: Is Almen wel Olmen? was de titel van mijn artikel in het vierde nummer van 1994 van Ons Markenboek (OMB 12.04.37, oktober 1994), terwijl de belangrijkste van enige in dit artikel geslopen onjuistheden zijn vermeld in „Correcties op „Is Almen wel Olmen" opgenomen in Ons Markenboek 13.01.31 (januari 1995).
Op 10 maart 1997 richtte de schijnwerper zich op de vraag Is Almen wel Olmen? in de kamer van de gemeente-archivaris de heer Jan Eefting ten gemeentehuize van Gorssel.
In de discussie die toen ontstond met de archiefbezoekers en de archivaris is door mij meegedeeld dat ik de vraag niet met „ja" beantwoorden kon.

Het in Ons Markenboek gepubliceerde was bestemd deel uit te maken van een veel groter artikel over Almen.
Op het moment dat ik door de inleverdatum van de kopij in tijdnood raakte was ik gevorderd tot paragraaf 11 „De kerk en de plaatsnaam Almen". Het bleek dat hetgeen reeds op papier stond geheel in stand kon blijven. Ik heb toen een eind aan het artikel gemaakt door na uitleg van enige termen het af te schrijven naar de betekenis van Almen als boomnaam. Aldus ontstond een afgerond artikel.
Om mijzelf „in te dekken" heb ik in de eerste paragraaf „Almen: een bomennaam of een marke" nog een zinnetje toegevoegd: „Het Duitse woord Alm, in het Nederlands bergweide, blijft in dit artikel buiten beschouwing".
In de gemelde discussie gaf ik als mijn mening dat de verklaring van het ontstaan van de plaatsnaam Almen gezocht moet worden in weiden, de drooggevallen gronden langs de rivier de Berkel die als weiden werden gebruikt en niet geschikt waren voor de bouw van boerderijen.
Almen is dan het eerste gedeelte van almende, hetgeen betekent gemeenteweide, meent, gemeenschappelijk bezit, gemene grond van een marke: de marke Almen.

6. Charlotte van Pallandt (1898-1997)
Op 30 juli 1997, vlak voor haar 99ste verjaardag, overleed de beeldhouwster Charlotte Dorothée barones van Pallandt. Verschillende beeldhouwwerken van haar hand hebben gestaan in de tuin van 't Elger aan de Almense Dorpsstraat, bewoond door haar - eveneens in 1898 geboren- vriendin de schilderes Jeanne Bieruma Oosting, ook wel genoemd Jeanne Oosting, geboren te Leeuwarden 5 februari 1898. Kort na het overlijden van de laatstgenoemde te Almen op 14 juli 1994 zijn de beeldhouwwerken uit 't Elger verdwenen.
Door het overlijden van Van Pallandt richtte het licht van de schijnwerper zich op de herinneringen aan haar beeldhouwwerken in Almen en op haar Almense vriendin Jeanne Bieruma Oosting.

7. Kerkplein in de herfst
Tijdens het schrijven van deze „Almense Kroniek" zag ik in het Gelders Dagblad, editie Lochem & Omstreken, van 15 november 1997, een artikel gewijd aan het door mij reeds enige dagen daarvoor in de etalage van een boekhandel geziene pas verschenen boek Achterhoek en Liemers, Een fotografische impressie, van George Burggraaff en Wil de Jong.

Voor de illustratie van het artikel viel de keus van de krant op een foto van Almen in herfsttooi. De foto laat het kerkplein zien, ook wel de brink genoemd, met de bomen in herfstkleuren. Men ziet duidelijk de kerk met een huis en er tussen is vaag de school te herkennen.
Bij deze foto, waarmee de krant het herfstlicht van de schijnwerper op het dorpshart van Almen richt, kan men mijmeren over de dingen die voorbij zijn. De naam van de kerk, de naam van de heilige aan wie de parochiekerk is gewijd, de patroonheilige, is in de vergetelheid geraakt. Voor wie in aardstralen gelooft, weet dat de plaats van de kerk is bepaald door de wichelroede. De schrijver, de ongelovige, denkt dat de plaats van de kerk is bepaald door de ontstaansgeschiedenis van Almen. Bij een kerk hoort een pastorie. Op het kerkplein staat echter geen pastorie. Dit is ook te verklaren in de ontstaansgeschiedenis van Almen. Kerk en school horen en staan bij elkaar. Bij de school hoort weer een woning. De woning op de foto was vroeger de dienstwoning van het hoofd van de openbare lagere school. De woning is nu een koopwoning. Het vroegere hoofd heet nu: Directeur van de openbare basisschool (OBS).

Lochemse Courant, vrijdag 8 maart 1935

ZWEMBAD ALMEN

In de loop van het vorige jaar was in een daartoe belegde vergadering een z.g. badcommissie benoemd, die plannen tot het stichten van een zwembad aan de Berkel zou ontwerpen en uitvoeren. Een bassin is uitgegraven en de aanbesteding van de afrastering, kleedkamertjes enz. heeft reeds plaats gehad. Thans was door de commissie een vergadering belegd met het doel aan de belangstellenden kenbaar te maken hoever de voorbereidende werkzaamheden gevorderd zijn en met hen te bespreken in welken vorm het bad beheerd zal worden. Na ampele bespreking werd aan den vorm van een "stichting" de voorkeur gegeven. De vijf commissieleden, die de leiding bij de voorbereiding hebben gehad, zagen zich met groote meerderheid tot "stichting" gekozen. Nog kwamen meerdere onderdeelen der toekomstige exploitatie ter sprake. Zoo goed mogelijk zal het bestuur aan wenschen en verlangens tegemoet komen.

ERVE ASSELER EN ZIJN BEWONERS

Werkgroep genealogie

Asseler komt al voor in de lijst van gewaarde erven van de marke Harfsen in het jaar 1421. De erven Azink en De Horst werden daarin ook genoemd. De erven lagen wel vijftien minuten gaans (lopen) van elkaar. De drie genoemde erven waren zo'n beetje even groot. De ligging had ook veel gemeen, ten zuiden van de Harfsense beek met lang uitgestrekte hoge kampen met wel meer dan een meter dikke laag zwarte bouwgrond, wat erop duidt, dat hier al vele jaren landbouw werd bedreven.

Verandering

Vóór 1711 is Klein Asseler afgesplitst of erbij gekomen. In het doopboek van de hervormde gemeente Almen vond op 26 april 1711 inschrijving plaats van „Grietjen, dogter van Garrit op Groot Asselaer". In hetzelfde boek staat de doop vermeld van „Jan, soon van Harmen op Klein Asselaer op 23 mei 1723, die voorheen gewoond heeft op Groot Asselaer".

Waterloop

Vermoedelijk zijn er naast de Harfsense beek meerdere waterlopen geweest, die bij veel regenval dienst deden. Zo'n waterloop liep ook tussen Groot en Klein Asseler. In een begraafboek van de hervormde kerk Almen vinden wij, dat een dochter van Jan Groot Asselman is overleden op 27 september 1752 en op 2 oktober 1752 is begraven, met daarbij een vermelding: verdronken onder het bruggetje tussen Groot en Klein Asselaer.

Naam en toenaam

Begin achttiende eeuw was het in deze streek op het platteland gewoonte kinderen, die gedoopt werden, te noemen naar hun grootouders, ooms of tantes, of bij tweede huwelijk van de ouders naar de pas overleden man of vrouw van het eerste huwelijk. De toenaam was vaak de naam van het huis of de boerderij waar men woonde. De toenaam werd later vaak de achternaam. Bij stamboomonderzoek is het altijd goed erop te letten waar men woonde en waar men vandaan kwam. In de tweede helft van de achttiende eeuw kwam het voor dat als toenaam beide toenamen werden gebruikt: bijvoorbeeld Hendrik van het Calfster op het Asseler.

Ongeveer 75 jaar woonde de familie Kalfsterman op Groot Asseler. In 1815 woonde de landbouwer Harmanus Kalfsterman er. Eigenaar was Evert Broekers, rentenier uit Zutphen. Harmanus huwde, als Harmanus Kalfsterman op het Groot Asseler, op 25 januari 1807 te Almen met Hendrika Geessink. Dit huwelijk heeft

maar kort geduurd: viereneenhalf jaar. Op 11 juli 1811 is Hendrika Geessink op Groot Asseler overleden. Het tweede huwelijk van Harmanus Kalfsterman werd op 8 februari 1812 voltrokken met Petronella Groot Nagelvoort. Harmanus was de oudste zoon uit een gezin van zeven kinderen van Hendrik Kalfsterman en Hendrika We(e)nink(s). Vader Hendrik was op 15 april 1791 en moeder Hendrika op 27 oktober 1806 overleden, beiden in Harfsen. Enige maanden na het overlijden van zijn moeder trouwde Harmanus dus met eerder genoemde Hendrika Geessink. Hij was toen 35 jaar. Bij het overlijden van zijn vader werd hij weer Kalfsterman genoemd; vóór die tijd liet hij zich ook wel Asselman noemen.

Vader Hendrik Kalfsterman (Asselman) was op 18 januari 1733 te Almen geboren als zoon van Jan Jansen, later genoemd Jan Calfster of Kalfsterman op het Calfster te Almen, en Maria Gosens Enserink. Bij het geboorte van zijn eerste vijf kinderen noemde Hendrik zich Hendrik Kalfsterman. Toen op 1 juni 1784 dochter Janna en op 30 oktober 1789 zoon Gerrit Jan werden geboren gaf hij echter als achternaam Asselman op. Mogen we hieruit concluderen dat Hendrik tussen 1781 en 1784 op het Groot Asseler is komen wonen? De kinderen van Hendrik Kalfsterman zijn op Groot Asseler opgegroeid.

Uit het tweede huwelijk van Harmanus met Petronella Groot Nagelvoort werd op 4 november 1815 zoon Hendrik Jan geboren. Hij bleef enig kind. Harmanus Kalfsterman bleef boer op Groot Asseler en is daar ook overleden en wel op 17 augustus 1844. Zoon Hendrik Jan werd opvolger, maar is geen boer gebleven op Groot Asseler. Hij vertrok naar erve De Wippert in Kring van Dorth.

Nieuwe bewoners

In 1855 werd opvolger van Hendrik Jan Kalfsterman en mogelijk ook eigenaar Egbert Willem Makkink, geboren op 2 september 1826 te Warnsveld. Hij kwam uit een gezin met tien kinderen, waarvan drie jongens jong waren overleden. Zijn ouders, Garret Jan Makkink en Derkjen Beker, woonden en werkten als landbouwers op het Rienderink te Warnsveld. Uit de bevolkingsregisters van 1862 - 1870 komt meer duidelijkheid. De eerste tien jaren oefende hij het boerenbedrijf (akkerbouw) uit met dienstpersoneel (twee knechten en twee meiden). Toen hij bijna veertig jaar oud was, trouwde hij op 30 juni 1865 te Brummen met de twaalf jaar jongere Johanna Geertruida Beker. Zij kregen vier kinderen: Gerrit Jan, geboren op 5 december 1866, Jan Willem, geboren op 27 april 1868, Derk, geboren op 30 oktober 1870 en Willemina

Hendrika, geboren op 4 december 1872. Deze zijn alle vier in de gemeente Gorssel geboren. Egbert Willem Makkink heeft zich thuis gevoeld in Harfsen. Hij hoorde al vrij gauw tot de notabelen. Zo werden bij een gemeenteraadsvergadering in Gorssel op 4 september 1874 met toepasselijke woorden de heren E.W. Makkink en J. Wunderink verwelkomd om deel te nemen in de raad. Ook werd hij op 23 september 1873 genoemd bij een veiling als vertegenwoordigend bestuurslid van de hervormde gemeente Almen.
Egbert Willem overleed op 22 maart 1902 op de leeftijd van ruim 75 jaar. De aangifte van het overlijden geschiedde door Jan Wichers en Gerrit Spikvoort, beiden landbouwer te Harfsen. Zijn vrouw Johanna Geertruida Beker was al op 17 maart 1895 overleden te Harfsen. De oudste zoon Gerrit Jan, landbouwer, bleef ongehuwd en stierf op 26 november 1935 te Harfsen op de leeftijd van 68 jaar. De tweede zoon Jan Willem trouwde met Johanna Everdina Wijers, afkomstig van de boerderij Snauwert in de gemeente Voorst. Zij was op erve Groot Asseler komen wonen op 17 mei 1913. Het echtpaar kreeg een dochter: Johanna Geertruida Eva Makkink, die huwde met Hendrik Jan ter Meulen. Hun zoon Hendrik Willem ter Meulen beheert thans (1997) het goed Asseler, gelegen aan de Asselerweg 4a en b.
Klein Asseler ter ziele
Klein Asseler is een katerstede behorende bij Groot Asseler en wordt begin achttiende eeuw genoemd. Laten wij echter teruggaan naar 24 april 1772. Toen vond in de kerk te Almen de ondertrouw plaats van Egbert Klein Hulze, zoon van wijlen Arend Klein Hulze en Theuntje Klein Asselman, dochter van Jan Klein Asselman. Na drie zondagse proclamaties werd op 10 mei 1772 het huwelijk bevestigd in de kerk te Almen. Uit dit huwelijk zijn vermoedelijk geen kinderen geboren (er is geen doop gevonden). Op 26 april 1782 trouwde Egbert Klein Hulze voor de tweede keer, maar nu onder de naam van Egbert Klein Asseler, weduwnaar van Theuntje Klein Asseler, met Janna, dochter van Gerrit Oonk. Uit het tweede huwelijk werden zeven kinderen geboren tussen 1783 en 1793. Laatste kind was Maria, geboren op 29 mei 1793 en gedoopt op 23 juli 1793. Zij overleed op Klein Asseler op de leeftijd van 42 jaar, heette toen Maria Plekkenpol, „ehevrouw" van de dagloner Lammert Meijer, geboren op de katerstede Klein Asseler en dochter van wijlen Egbert Plekkenpol en Janna Oonk.
Volgens kadastrale gegevens behoorde Klein Asseler altijd aan dezelfde eigenaar als Groot Asseler. De weduwe Klein Asseler (H. Vlogtman) woonde in 1815 op voormelde katerstede. Zij had twee melkkoeien op stal staan; zij bezat geen paard. De boerderij

Egbert Willem Makkink 1826 - 1902
(foto van circa 1890)

Johanna Geertruida Makkink,
geboren Beker, 1838 - 1895
(foto van circa 1890)

Eefde Gemeentehuis 1887.
Afscheid van burgemeester Allard Ph.R.C. van der Borch van Verwolde.
Voorste rij van links naar rechts:
Albert Slagman, Jan Wunderink, nieuwe burgemeester baron O. van Wassenaer, wethouder Mannus Klein Nulend, wethouder Lammert Klein Lebbink, Hendrik Beumer, Egbert Willem Makkink.*
Bovenste rij van links naar rechts:
Gemeentesecretaris J.J. Veurman, Derk Jan Tuitert, Lambertus de Rooy, Jan van der Mey, H.G.J. Vüliker, A. Meester.
**mogelijk met iemand anders op deze foto omwisselen?*

werd ingericht voor meerdere gezinnen, verloor langzamerhand zijn functie als boerderij en werd meer als daglonerswoning gebruikt. In 1829 wordt genoemd A. Klein Asseler, van beroep dagloner, gezin bestaande uit vier personen, met huisnummer 109. Op huisnummer 1092 woonde H. Wessels. Daarna wisselden de bewoningen. Alleen de familie Veldkamp woonde er lang: van vóór 1870 tot na 1930. Schoonzoon Derk Jan Scheuter werd op 5 mei 1910 samen met zijn vrouw Johanna Willemina Veltkamp hoofdbewoner. In de jaren dertig werd het huis onbewoonbaar verklaard. Het heeft vele jaren als bouwval leeg gestaan, is daarna afgebroken en niet direct herbouwd.

Het oude kerkpad (uit: „Huis aan Huis" d.d. 10 maart 1936)

„Reeds meerdere jaren was het kerkpad van het Asselervonder naar de Harfsensesteeg onbegaanbaar en onberijbaar. Op initiatief van de Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer wordt hierin thans grondig verbetering gebracht. De gemeente laat door de Nederlandse Heide Maatschappij een doelmatig rijwielpad aanleggen. Voorzover hierbij eigenaren betrokken waren, hebben die de noodige bereidwilligheid getoond, bovendien hebben belanghebbenden een som bijeengebracht als tegemoetkoming in de kosten der afrastering."

Asselerpad met houten bruggetje over de Harfsense beek. Dit karakteristieke bruggetje is ten offer gevallen aan de ruilverkaveling in de jaren zestig en moest plaats maken voor een betonnen brug. Het pad is nu de Asselerweg.

NEDERLAND IN ZAKFORMAAT

C. Bremer

In mijn vaders boekenkast stond sinds mijn kinderjaren een tweedelig werkje dat de titel „Nederland in zakformaat" droeg. Mijn grootvader had beide delen aan het eind van de vorige eeuw gekocht. De boekjes zijn onder auspiciën van de kolonel-ingenieur J.H. Kromhout in 1885 samengesteld en door de Gebroeders Van Cleef in 's-Gravenhage uitgegeven.
Sinds een aantal jaren vormen deze twee deeltjes een onderdeel van mijn bescheiden bibliotheek. Het eerste deeltje is een atlas met de volgende inhoud: 36 landkaartjes, een hoogtekaart, een kaart met hoe Nederland er uit zou zien als er geen dijken waren, een kaart van de Waterstaatkundige Indeeling van het Rijk, een kaart van de Rechtelijke Indeeling van het Rijk, een kaart van de Indeeling van de Militaire afdeelingen en magazijnstelsel en een Spoorwegkaart. Het tweede deeltje bevat „gegevens van Verschillenden Aard". Het is onderverdeeld in tien hoofdstukken, te weten:

I Ligging, Grootte, Hoogte enzovoort van ons land
II Hooge Colleges van Staat enzovoort
III Buitenlandsche Zaken
IV Justitie
V Binnenlandsche Zaken
VI Marine
VII Financiën
VIII Oorlog
IX Waterstaat
X Eeredienst en

Het was voor mij interessant om eens na te gaan welke gegevens over de gemeente Gorsel in het tweede deeltje vermeld staan. Het bleken er niet veel te zijn, maar het leek mij toch de moeite waard ze voor de lezers van Ons Markenboek op papier te zetten. Hier volgen de resultaten.

I Ligging, Grootte, Hoogte enzovoort.
Over de hoogteligging van enige terreinpunten ten opzichte van AP (Amsterdams Peil - thans genoemd NAP=Normaal Amsterdams Peil) staat het volgende over Almen: + 11.20 meter AP. Waar het peilpunt lag is niet bekend.

II Hooge Colleges van Staat enzovoort
De verkiezingen van leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal: deze telde 86 leden, die gekozen werden door die

meerderjarige ingezetenen, die eene zekere som (census) betaalden in 's Rijks Directe Belastingen. De weinige gelukkigen uit de gemeente Gorssel, die aan de verkiezingen van 1884 mochten deelnemen waren ingedeeld bij het Hoofdkiesdistrict Deventer. De 3294 kiesgerechtigden van dit district waren goed voor twee kamerzetels.

V b Binnenlandsche Zaken, Bestuur der Gemeenten

De afstand van Gorssel naar de Provinciehoofdstad (Arnhem) bedroeg 38,6 kilometer. De gemeente had volgens de laatste tienjarige telling 837 huizen.

Het inwonertal per 31 december 1883 was 4346 (dus gemiddeld 5,2 inwoner per huis). Er was gelegenheid tot inkwartiering van militairen, zijnde 523 manschappen. Ook was de gelegenheid voor stalling van paarden door de legerleiding vastgesteld: deze bedroeg 's zomers en 's winters 374 dieren.

V g Binnenlandsche Zaken, Instellingen van philantropische aard

Vereeniging „Nederlandsch Mettray" bij Zutphen, opgericht in 1850, neemt hulpbehoevende en verwaarloosde knapen (minstens tien jaar oud) van de Protestantsche geloofsbelijdenis in eene landbouwkolonie op.

VII f Financiën, Alphabetische lijst van de burgerlijke en kadastrale gemeenten

De inwoners van Gorssel hadden te maken met de Ontvanger der directe belastingen die in Warnsveld zetelde; de Betaalmeester zetelde echter in Zutphen.

Was iemand stout geweest, dan werd hij, afhankelijk van de ernst van het delict, bij het Kantongerecht of bij de Arrondissementsrechtbank te Zutphen ter verantwoording geroepen. Had hij het al te bont gemaakt, dan kon hij voor het Gerechtshof in Arnhem verschijnen. Een jongeman die voor de militaire dienst in- of uitgeloot kon worden moest zich daartoe melden bij de Militieraad in Zutphen.

IX b Waterstaat, rivieren en kanalen

Nu iets over de waterstanden in de „Geldersche IJsel". De gemiddelde waterstand gemeten over het tienjarig tijdvak 1871 - 1880 bedroeg in Zutphen + 4,71 meter AP en in Deventer + 3,39 meter AP. De hoogste stand in 1882 was in Zutphen + 8,80 meter en in Deventer + 7,31 meter. De hoogtes van de dijken ter plaatse waren + 8,90 meter respectievelijk + 6,80 meter. Dit betekende dat het water in Zutphen tot 10 centimeter. onder de dijkkruin stond en dat de Deventer-

naren in dat jaar door 51 centimeter hoog water moesten waden. De Gorsselnaren, die er tussenin woonden, zullen ongetwijfeld ook een behoordelijke hoeveelheid water in hun klompen gehad hebben.

IX c. Waterstaat, Spoorwegen

Over de spoorlijnen die door onze gemeente liepen en lopen was het volgende vermeld.

Allereerst de spoorlijn Meppel-Zwolle-Deventer-Zutphen. Het traject was eigendom van de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen. De lengte van het traject was 73,4 kilometer. De treinen stopten op veel thans opgeheven haltes: Staphorst, Dedemsvaart, Dalfsen, Windesheim en Diepenveen. Gorssel had een echt station met een telegraafkantoor. Het Gorsselse stationsplein lag op circa 10,19 meter + AP (thans 10,1 meter + NAP). De lijn had enkel spoor. Het traject Deventer-Gorssel was 8,4 kilometer lang, dat van Gorssel-Zutphen 7,8 kilometer. De treinen moesten over de Polbeekbrug, toen nog op de grens van het Gorsselse grondgebied, rijden. De lengte van deze vaste brug was 25 meter, bestaande uit één overspanning van negen meter en twee van acht meter. De brug lag op een hoogte van 10,19 meter + AP (stijging noch daling ten opzichte van het station Gorssel).

De spoorlijn Zutphen-Enschede. Het traject was eveneens eigendom van de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen. Hoewel een behoorlijk gedeelte van het traject over Gorssels grondgebied liep, vanaf de brug over de Polbeek tot vlakbij het toenmalige station Laren, circa acht kilometer, is hierover niets het vermelden waard.

De Nederlandsch Westphaalsche Spoorweg, waarvan het traject Zutphen-Winterswijk geëxploiteerd werd door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, liep gedeeltelijk ook over Gorssels grondgebied. Deze lijn overbrugde de Polbeek met drie overspanningen van elk tien meter. Bovendien lag er op de grens tussen de gemeente Gorssel en Warnsveld een spoorbrug over de Berkel die een lengte van 20,40 meter had. Zij bestond uit drie overspanningen, twee daarvan waren vast en hadden een lengte van zeven meter een één daarvan was beweegbaar en had een lengte van 6,40 meter.

Ik hoop dat u, lezers, uit deze wat onsamenhangende opsomming van feiten toch enige zaken bent tegengekomen die voor u interessant waren.

NIEUWS UIT DE BIBLIOTHEEK (3)

H. Schoenmaker

Door mijn verhuizing en het tijdelijke penningmeesterschap is helaas vertraging ontstaan in het verwerken van de verkregen boeken. De achterstand is inmiddels weggewerkt. Tegelijk met dit verslagje is de aanwinstenlijst nummer 6 ingezonden voor publicatie in Ons Markenboek.
Getracht zal worden de boeken en de door (ruil)abonnementen ontvangen tijdschriften zo spoedig mogelijk een plaatsje in de boekenkast in Het Richtershuis te geven.
Boeken die geschonken zijn en niet vermeld zijn in de aanwinstenlijst zijn in de regel niet opgenomen in de bibliotheek. Meestal omdat er al een exemplaar (of soms meerdere) aanwezig is of omdat het boek niet past bij de doelstellingen van de bibliotheek. Het niet opnemen is altijd een moeilijke beslissing.
De aanwinstenlijsten 1-6 zijn aanvullingen op de catalogus nummer 2. De catalogus met de aanwinstenlijsten liggen ter inzage in Het Richtershuis en in de kamer van de gemeente-archivaris in het gemeentehuis. De aanwinstenlijsten zijn gepubliceerd in Ons Markenboek.
Schenkingen zijn gedaan door onder anderen mevrouw G. Bergsma-Schutte te Almen, J.G. Boschloo Eefdese Enkweg te Gorssel, mevrouw J.L. van den Dool-Bakker te Harfsen, Gemeente Gorssel, mevrouw A. Goossen te Epse, H.J. Jansen op de Haar te Eefde, J.Th. Jansen te Vorden, W. van de Kamp te Epse, W. Koop te Eefde, mevrouw W. Loman-Pardijs te Almen, N.N. te Eefde, mevrouw J. Oonk te Harfsen, W. Oosterwijk te Deventer, mevrouw W. Rexwinkel-Loman te Almen, A.M. de Ruiter te Gorssel, H. Schoenmaker te Barchem, B. Veldink te Gorssel, G.J. Verstege te Harfsen,
J.W. Voskamp te Harfsen, en een anonieme schenkster te Harfsen (stand op 11 november 1997). Alle genoemde en niet-genoemde schenk(st)ers hartelijk dank.

AANWINSTEN BIBLIOTHEEK (6)

H. Schoenmaker

1 Kamp, W. van de, Johan Derk baron van der Capellen tot den Pol (1741-1784), Postuum inwoner van de gemeente Gorssel, nr 2 in de reeks De Elf Marken, Gorssel, 1997.
2 Harmsen, H. en Stegeman, J., Spiegel van een eeuw Oostgelders leven (1879-1979), uitgave ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Graafschapsbode, Arnhem, z.j. (1979).
3 Fotograaf in Zutphen de collectie Zeylemaker 1942-1978, catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling in het Stedelijk Museum te Zutphen 16 april tot en met 31 mei 1992, samenstelling Christiaan te Strake, Zutphen, z.j. (1992).
4 Laar, Henk van, Een kistje vol juwelen, Een historisch verhaal voor jongens en meisjes, Amsterdam, 1946.
5 Rengelink, J.W. en Mug, I., Volk in verdrukking en verzet 1940-1945, Amsterdam, z.j. (1960).
6 Janssen, Pierre, Een paar minuten is het stil, Beelden van de oorlog, 3e dr., Alphen aan den Rijn, 1965.
7 Deventer vrij!, Herinneringsalbum aan de bezettingsjaren en de bevrijdingsdagen, Deventer, z.j. (1945).
8 Diemen de Jel, N.W. van, Vrouwe Jannuike van 't Olde Volderink, Amsterdam, 1946.
9 Diemen de Jel, N.W. van, 't Olde Volderink, Vrouwe Jannuike herdacht, Amsterdam, 1948.
10 Twee preeken van Ds C.A. van den Akker, predikant bij de vereniging voor evangelisatie te Zutphen; eerder predikant bij de hervormde gemeenten te Soesterberg, Baambrugge en Almen, overleden te Zutphen 24 juni 1916, Zutphen, z.j.
11 C.J.M.V. Pred. 12 vers 1a te Harfsen (notulen) 1948, secr. J.W. Voskamp (19 juni-5 april 1951).
12 C.J.V. Notulenboek der, Pred. 12:1a te Harfsen 11 augustus 1935.
13 Programma Dag Meester (van 't Sant te Almen), Welbedankt!, z.pl.(Almen), z.j.
14 Rundvee, hoofdredacteur C.H.J. Maliepaard, Amsterdam/Antwerpen, 1948.
15 Almense kerk, Orde van de gezinsdienst op zondag 29 juni 1969, dienaar Ds H.J. van Leeuwen, organist H.C. Barnard.
16 Kerstspel 1969, Komt, laten wij aanbidden, geschreven voor de kinderen van „De Ehze" te Almen, tekst en muziek Wim ter Burg.

17 Almense revue „Tussen kunst en niets", Almens feest: vrijdag 21 juni (1996), z.pl.(Almen), z.j. (1996).
18 Toen ...1940-1945, z.pl. ('s-Gravenhage), z.j. (1960), met een begeleidend rondschrijven d.d. april 1960 van de Stichting 1940-1945 te Amsterdam aan de Verzorgden der Stichting 1940-1945.
19 Gemeentegids Gorssel 1993/1994, z.pl., z.j.
20 Kop-Op, (officieel orgaan) verzorgd door en voor patiënten en personeel van het (Sanatorium) P.W. Janssenziekenhuis te Almen (Geld.), nrs mei, sept, dec 1965.
21 Heemskerck Düker, W.F. van en Houten, H.J. van, Zinnebeelden in Nederland, Den Haag, z.j. (vermoedelijk ongeveer 1940/43), met een begeleidend (ongedateerd) kaartschrijven van de Volksche Werkgemeenschap te 's-Gravenhage.
22 Boerderij- en huisnamen Gorssel 1832, Gorssel, 1996.
23 Adres van enkele leden aan het hoofdbestuur van het Nederlandsch Jongelingsverbond inzake Duitsche toestanden en verhoudingen, Rotterdam, z.j. (1934).
24 Schuttevâer, H., Boekhandel Lovink sinds 1846 boekverkopers aan de Markt te Lochem, een historische schets door H. Schuttevâer, Lochem, 1996.
25 Reglement van het Fonds voor Ziekenhuisverpleging te Gorssel, z.pl., z.j. Het reglement is vastgesteld ter ledenvergadering van 18 december 1939. De vereniging is opgericht op 1 januari 1926.
26 Reglement van het Fonds voor Ziekenhuisverpleging te Gorssel, z.pl., z.j. (1959). Het reglement is vastgesteld ter ledenvergadering van 16 december 1958. De vereniging is opgericht op 1 januari 1926.
27 Statuten en Huishoudelijk Reglement van de vereniging „Fonds voor Ziekenhuis-Verpleging" gevestigd in de gemeente Gorssel, Gorssel, z.j., met twee inlegvellen houdende wijzigingen in 1932 en 1934. Statuten en Huishoudelijk Reglement zijn beide vastgesteld in de vergadering van 14 april 1930. De vereniging is opgericht op 1 januari 1926.
28 Statuten en Huishoudelijk Reglement van de vereniging „Fonds voor Ziekenhuis-Verpleging" gevestigd in de gemeente Gorssel, z.pl., z.j. Statuten en Huishoudelijk Reglement zijn beide vastgesteld in de vergadering van 5 juli 1937.
29 Statuten der Coöperatieve Boerenleenbank te Gorssel, Zutphen, z.j. De vereniging is opgericht op 3 december 1908.
30 Huishoudelijk Reglement van de Afdeling der „Boeren-Onderlinge", Brummen, z.j. Het reglement is een model.

31 Statuten en Huishoudelijk Reglement van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek te Eefde, gevestigd te Eefde, in de gemeente Gorssel, Zutphen, z.j.
32 Huishoudelijk Reglement der vereniging „de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek" te Eefde, gemeente Gorssel, z.pl., z.j. Het huishoudelijk reglement is vastgesteld in de algemene vergadering van 21 maart 1899.
33 Jansen Schoonhoven, T.J., Afscheidspreek bij het verlaten van de gemeente te Almen-Harfsen op zondag(middag) 30 maart 1924 uitgesproken door T.J. Jansen Schoonhoven, Zutphen, z.j. (1924).
34 Poort, Jac., Radio-preek van Ds Jac. Poort Ned. Herv. Pred. te Almen uitgesproken op 13 februari 1927, Zutphen, z.j. (1927).
35 Pasma-van Haaften, W.A., Gij zult mijne getuigen zijn, Levensherinneringen van Ds G.A. Pasma, N.H. predikant, gestorven te Wöbbelin (zondag) 22 april 1945, deel XXVII (27) in V.D.M.-serie, met portret, Amsterdam, z.j. Tevens inhoudende „Uit de geheime briefwisseling met het Huis van Bewaring te Zutfen" en een toevoeging d.d. november 1946 van een medegevangene, Th. te Brake.
36 Arnhem 17-26 september 1944 van Chr. Hibbert, bewerking van P.R.A. van Iddekinge, Leiden, 1963.
37 Amersfoort, Het beruchte concentratiekamp, Een ex-gevangene, J.P. v.d. Bel te Den Haag, vertelt wat hij mee m a a k t e en beleefde, z.pl. (Den Haag), z.j. (1945).
38 Provinciaal Blad van Gelderland over het jaar 1845, Arnhem, z.j. (1846), beschadigd.
39 Almanak voor den Gelderschen Landman voor het jaar 1877, 30 ste jaar, Zwolle, z.j. (1876).
40 Renes, J., Typologieën van bewonings- en perceelsvormen, Een overzicht van bestaand werk in Nederland en buurlanden, deel in de reeks Landschapsstudies, Wageningen, 1982.
41 Oorlogsgravenstichting, Vijftig jaar 1946-1996, z.pl., z.j. (1996).
42 Droste-Hülshoff, Annette von, 1797-1997, Veranstaltungs kalender, Westfalen-Lippe, z.j.
43 Prins, De, der geïllustreerde bladen, opgericht 1 juli 1901, enige jaargangen.
44 Zondagsblad Land en Volk, Nieuw Dagblad voor Nederland, behorende bij „Land en Volk", enige banden.
45 Register op dertig jaargangen Spiegel Historiael 1966 t/m 1995 door R. van de Schoor voorafgegaan door Dertig jaar Spiegel Historiael door A.G. van der Steur, 's-Gravenhage, 1996, aankoop.

46 Almanak verzamelingen topgrafisch beeldmateriaal,
Een overzicht van kaartenverzamelingen en topgrafisch-historische atlassen in Nederland, red. P. van den Brink, Den Haag, 1995, aankoop.
47 Oude ambachten en industrieën in Achterhoek en Liemers, samenstelling Staring Instituut Doetinchem en H. de Beukelaer, Ulft, z.j.
48 Traditie, tijdschrift over tradities en trends
uitgave van: Nederlands Centrum voor Volkscultuur en anderen, jaargang 1 (1995) en jaargang 2 (1996).

De bibliotheek van de vereniging bevindt zich in het verenigingsgebouw Het Richtershuis te Harfsen, Hulstweg 7, telefoon 0573 432003, en is geopend elke tweede dinsdag van de maand van 14.00-16.00 uur.

Tevens zijn dan leden van de werkgroep genealogie aanwezig.

SPONSORS VAN DE ELF MARKEN

Rabobank Berkel-IJssel
Gemeente Gorssel

Almen:
Autobedrijf Loman annex Rijwielhandel, Dorpsstraat 31-33
Boeltjes Sig. Mag./Kantoorboekhandel, Dorpsstraat 20
HCR De Hoofdige Boer, Dorpsstraat 38
Installatiebedrijf F. Pladdet, Dorpsstraat 24

Eefde:
Bouwbedrijf Nijenhuis Menkveld, Mettrayweg 30

Gorssel:
Kantoorboekhandel Bechtle, Hoofdstraat 36D.
Welkoop, Molenweg 38
Verzekeringsadviseur De Boei, Elfuursweg 3A

Harfsen:
Café Buitenlust, Lochemseweg 132

Zwolle:
Uitgeverij Waanders B.V.

Inlichtingen over sponsoring bij de penningmeester.

Het lidmaatschap loopt van 1 januari - 31 december.
Opzeggen van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december.

De contributie bedraagt f. 30,-- per jaar per gezin. Hiervoor heeft men vrije toegang tot de vergaderingen, lezing- en dia-avonden. Tevens wordt elk kwartaal Ons Markenboek gratis toegezonden. De leden buiten de gemeente betalen hiervoor f 5,-- extra als bijdrage in de portokosten.
Betaling van contributie, bijdragen of giften kan geschieden op de rekening van de vereniging nr. 3014.05.611 bij de Rabobank "Laren-Almen-Gorssel".
Voor contributiebetaling wordt voorkeur gegeven aan een machtiging of een acceptgirokaart.

Publicatie of overname van artikelen uit Ons Markenboek is alleen toegestaan met toestemming van de voorzitter van de redactiecommissie.
Kopij te zenden aan één van de leden der redactiecommissie, indien mogelijk op diskette (WP.5.1) met drie uitgewerkte teksten.

Het verenigingsgebouw Het Richtershuis, Hulstweg 4 te Harfsen, is op dinsdagmiddag geopend van twee tot vier uur. De tweede dinsdag van de maand kan men hier terecht voor bibliotheek en genealogie.
Het gemeente-archief is alleen op maandag geopend.

Adviseur : J. Eefting, archivaris gemeente Gorssel
Postbus 19, 7213 ZG Gorssel, tel 0575-498989

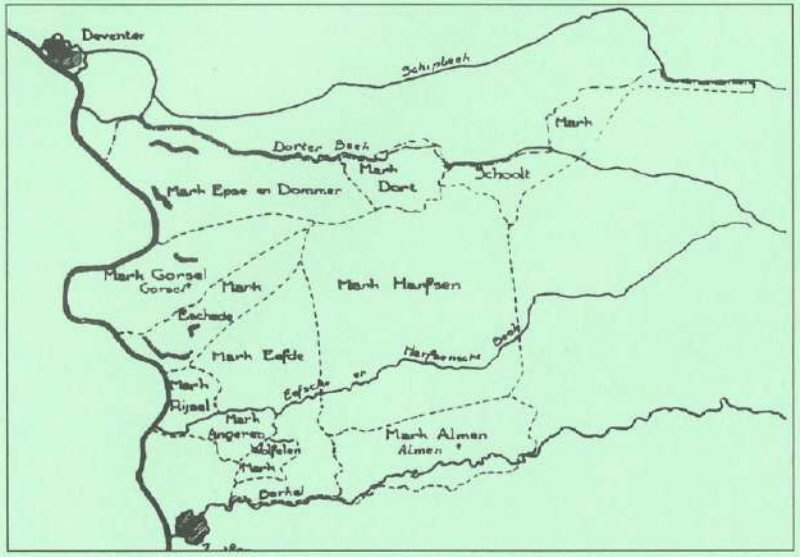

Kaartje van de vroegere marken in de gemeente Gorssel